

Høring av verneplan for skog

Tiurkollen naturreservat, Skien kommune

Foto: Terje Blindheim

**Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
April 2025**

Innhold	side
1. Bakgrunn.....	3
2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.....	3
3. Hjemmelsgrunnlag.....	3
4. Saksgang og innkomne merknader.....	4
5. Verneplanens omfang.....	6
6. Faktaark.....	7
7. Forslag til verneforskrift.....	10

Vernekart er lagt ved høringen som eget vedlegg.

1. Bakgrunn

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark sender med dette på høring forslag til vern av skogområdet Tiurkollen i Skien kommune. Bakgrunnen for forslaget er et tilbud fra seks private grunneiere om frivillig vern av et ca. 922 daa stort skogområde. Tilbudet kom inn 24.3.2021 gjennom AT Skog. Det er gjort registreringer av naturverdiene i området i 2021 som dokumenterer verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002, «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010 og «*Evaluering av norsk skogvern i 2016*», NINA rapport 1352/2017. Dette arbeidet er samtidig et viktig bidrag til å nå [FNs bærekraftsmål 15](#) som har som mål å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne Statsforvalteren tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Statsforvalteren forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Statsforvalteren forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneierens representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

3. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33 – 51. I naturmangfoldloven er det gitt hjemmel for oppretting av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat, som er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven, jf. § 37, vil bli brukt for denne verneplanen for skog på privat grunn.

Vedtak om opprettelse av naturreservat blir gjort av Kongen i statsråd etter § 37 i naturmangfoldloven, som lyder slik:

” Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller

e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

4. Saksgang og innkomne merknader

Formell start på verneplanarbeidet for Tiurkollen naturreservat ble meldt 13. desember 2023, og frist for innspill var 1. februar 2024. Statsforvalteren meldte oppstart på verneprosess for 11 områder i samme brev.

Det kom inn følgende merknader til oppstartsmeldingen:

Landbruksdirektoratet (brev datert 19.12.2023) uttaler følgende:

«Som høringsinstans for forslag til opprettelse av nye naturreservat, ønsker vi å gi noen generelle innspill til verneprosessen.

Grundige områdebeskrivelser

Av høringsdokumentene må det tydelig framkomme om og i tilfelle hvordan det aktuelle området nyttes i landbrukssammenheng. Dersom det er landbrukshensyn i området som ikke ivaretas i utkast til forskrift, ber vi om at det begrunnes i høringsdokumentene.

Typiske landbruksinteresser kan være (listen er ikke uttømmende):

o Skogsbilvei som er nødvendig for skogbruk på bakenforliggende arealer

o Traktorvei i forbindelse med jordbruk

o Støl/seterområde

o Beite

o Reindrift

Utforming av verneforskrift

Dersom det går veier/ferdselsårer gjennom verneområdet, må Statsforvalteren vurdere om det kan gis bestemmelser om merking, rydding og vedlikehold av disse. Det bør legges til rette for drift og vedlikehold av eventuelle støl-/seterområder og åpnes for andre tekniske tiltak som bidrar til en landbruksmessig utnyttelse av området. Dersom slike tiltak ikke er ønskelig innenfor verneområdet, må det gis en faglig begrunnelse for dette i høringsdokumentene.

Beitebruk vil være aktuelt i mange områder som foreslås vernet som naturreservat. Det bør derfor vurderes om forskriften kan åpne for dette. Hvis ikke, må det redegjøres for hvorfor i høringsdokumentene. Dersom det åpnes for beiting i området bør det også utarbeides bestemmelser for utsetting av saltsteiner og oppføring/vedlikehold av gjerder og sanketrøper.

For alle tiltakene over må det vurderes om det kan gis bestemmelser om motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Det bør gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i forbindelse med uttransportering av syke og skadde bufe.

Vi forutsetter at Statsforvalterens landbruks- og reindriftsfaglig kompetanse involveres i utforming av forskrift og verneplan. Det vil også være nyttig å involvere den lokale landbruksforvaltningen i arbeidet.»

Bane NOR (brev datert 11.01.2024) uttaler følgende:

«De varslede verneområdene berører ikke jernbanens interesser og vi har derfor ingen merknader.»

Norges vassdrags- og energidirektorat (brev datert 11.01.2024) uttaler følgende:

NVE kan ikke se noen energiinteresser innenfor Høgeffjell, Tiurkollen, Bratterudskog (utv.), Nesfjellet, Fjellstufjellet (utv.), Sprena og Granasnekollen. NVE ber områdekonsesjonærer Telemark Nett, Lede AS, Stannum AS, Everket AS om å kommentere vernene med tanke på deres eksisterende og fremtidige prosjekter. Vi ber nettselskapene om å uttale seg, selv i tilfeller uten konflikt. Vi ber statsforvalter om å sende verneforslag på høring også til Telemark Nett, Everket AS og Vest-Telemark kraftlag AS. Lede står allerede på adresseliste til høringen.

Lede AS (brev datert 16.01.2024) uttaler følgende:

«Av de 11 områdene det er varslet oppstart av verneprosess for, er det kun ett område som ligger i nærheten av eksisterende elektrisk anlegg som driftes av Lede. Dette området omtales i varselet som Rollagåsen i Tinn kommune.»

Direktoratet for mineralforvaltning (brev datert 17.01.2024) uttaler følgende:

«Høgeffjell, Tiurkollen, Bratterud, Rollagåsen, Nesfjellet, Fjellstulfjellet, Mælestauljuvet, Bandaksliane og Bjørnøya i kommunene Nissedal, Skien, Tinn, Seljord, Notodden, Kviteseid og Larvik

DMF kan ikke se at det foreslåtte vernet kan få følger for registrerte forekomster av mineralske ressurser, bergrettigheter eller masseuttak i drift innenfor disse områdene. Her har vi derfor ingen merknader.»

Språkrådet (brev datert 22.01.2024) uttaler følgende:

«I SSR er primærnamnet registrert med skrivemåten Tiurkollen som eineform. Det verkar tilrådeleg å la verneområdet få namnet Tiurkollen naturreservat. Tiurkollen kan seiast å vera ein ruvande fjellformasjon som ligg sentralt i området. (På kartserien Økonomisk kartverk frå 1965 er denne kollen kalla Høgsetkollen. Etter oppmoding frå Språkrådet skreiv Kartverket eit brev til Skien kommune 9. januar i år og bad kommunen få det avklara kva som er rett namn på kollen, og frå kommunen er det no komme eit brev der det blir stadfest at Tiurkollen er rette namnet. Sjå den medsende brevkopien med namnet «Vestf og Telemark – elleve verneomr – Tiurkollen – stadfesting frå Skien kommune av at dette er rett namn».)»

Forsvarsbygg (brev datert 31.01.2024) uttaler følgende:

«Vi viser til varsel om oppstart av verneprosess for 11 skogområder i Vestfold og Telemark. Det gjelder oppstart av verneprosess for områdene Høgeffjell, Turkollen, Nesfjellet, Mælestauljuvet, Bjørnøya, Sprena, Granasneskollen og utvidelse av eksisterende naturreservat for Bratterudskog, Rollagåsen, Fjellstulfjellet og Bandaksliane.

Forsvarsbygg gir hørings svar i denne type saker med det utgangspunkt å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser.

Vi ser ingen konflikter med de foreslåtte områdene. Vi ber imidlertid om at det generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy inntas i forskriftstekstene for de nye områdene.»

STATSFORVALTERENS KOMMENTARER TIL DE INNKOMNE MERKNADENE

Når det gjelder uttalelsen til Landbruksdirektoratet, så vil vi kommentere at området som foreslås vernet ikke har støl/seterområde, men skulle det være aktuelt med beitedyr er det tatt høyde for dette og de andre innspillene i verneforskriften, jf. § 4 bokstav e og g, § 6 bokstav a, § 7 bokstav d.

Når det gjelder uttalelsen fra Forsvarsbygg, så vil vi kommentere at vi har tatt hensyn til unntak for militær operativ virksomhet og hensynet til militær luftoperativ virksomhet i § 6, første ledd og § 6, bokstav c.

Øvrige uttalelser tas til etterretning.

Videre saksbehandling

Verneforslaget med områdebeskrivelser, kart over verneområdet og forslag til verneforskrift sendes på en felles sentral og lokal høring. Formålet med høringen er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av den planlagte fredningen.

Etter høring vil Statsforvalteren oppsummere høringen, kommentere eventuelle uttalelser og utarbeide en tilråding om vern til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet vil deretter lage innstilling til Klima- og miljødepartementet (KLD) og vedtak om fredning blir gjort ved kgl.res. av Kongen i statsråd.

5. Verneplanens omfang

Tabell 1.

Navn	Kommune	Tall på grunneiere	Totalareal	Verneindeks
Tiurkollen	Skien	6	922 daa	4,50

Verneindeks er en totalscore av de tre elementene Naturmangfold, Naturskognærhet og Størrelse.

6. Faktaark

LOKALITET:	Tiurkollen
KOMMUNE:	Skien
FYLKE:	Telemark
VERNEKATEGORI:	Naturreservat
AREAL:	922 daa
HØYDE OVER HAVET:	ca 100- 284 m.o.h.
EIENDOMMER:	Gnr./bnr.: 250/1, 250/3, 250/4, 254/2, 256/3 og 257/1

OMRÅDEBESKRIVELSE

Tilbudsområdet ligger vest for Stավdalvegen, sør-vest i Skien kommune. Området inkluderer nord-vestlige deler av Bjørbekkollen, og strekker seg derfra nord-østover over Tiurkollen og flere andre koller og daler helt til den sørlige delen av Grønnkoll. Derfra går lokaliteten sør-vestover igjen over daler med en del yngre skog og enkelte tjern og våtmarksområder.

Beskrivelsen under er i stor grad basert på rapporten til Biofokus fra naturkartleggingen i 2021, men også på tidligere kartlegginger.

Området ligger i sørboreal, boreonemoral og nemoral vegetasjonssone.

VEGETASJON, SKOGSTRUKTUR OG PÅVIRKNING

Tiurkollen utgjør et ganske variert skoglandskap med kvaliteter knyttet både til barskog, boreal løvskog og edellauvskog. Det er stor variasjon i vegetasjon, og et topografisk variert terreng der alle eksponeringer er representert.

Skogen er gjennomgående eldre men særlig i nordøst og øst er det en del yngre skog. Her er det også noen små myrer og sumpskogen som er svært hardt grøftet. Det er stedvis en del død ved, men større arealer har lite død ved. Stedvis noe eksponert eik og furu med mange hule eiker i sørvest. Det er mindre partier med høybonitetsskog. Eldste alder på furu er >150 år, eldste alder på gran er >140 år.

Det er vanskelig i dette området å få med de verdifulle områdene uten å måtte inkludere noe ungskog og plantasjeskog.

VERNEINTERESSER

I dette avsnittet er blant annet såkalte «røddlistede» arter omtalt. Det er arter som er sjeldne og som er gitt ulik status etter hvor stor fare det er for utrydding. Status er hentet fra Norsk Røddliste for arter 2021 fra Artsdatabanken og fra Norsk Røddliste for naturtyper 2018. EN = sterkt truet, VU = sårbar, og NT = nær truet, der «sterkt truet» er mer sjelden enn «nær truet».

Nord-vest i området er det tidligere kartlagt en rik blandingskog i lavlandet, boreonemoral utforming. Den er kartlagt etter DN-håndbok 13 i 2010 og vurderes som viktig (B-verdi). Deler av denne ligger utenfor tilbudsområdet. Det ble funnet to røddlistede naturtyper i lokaliteten, frisk rik edellauvskog (NT) og lågurtedellauvskog (VU).

Det er registrert noen røddlistearter og potensialet i partier vurderes som høyt for jordboende sopp, insekter og vedboende sopp særlig. Foruten alm (EN) og ask (EN) ble ospehvitkjuke (NT), rosenkjuke (NT), skorpepiggsopp (NT), eggegul kjuke (NT), svartsonekjuke (NT), furustokkjuke (NT) og ruteskorpe (NT) funnet.

Det er tidligere kartlagt flere MiS-livsmiljøer innenfor tilbudsområdet:
Rik bakkevegetasjon, liggende død ved, rikbarkstrær, eldre lauvsuksesjon, hule lauvtrær og stående død ved er kartlagt flere steder.

Mangeloppfyllelse og verneindeks

Området oppfyller en del vernemangler knyttet til biologisk gammel skog, lavereliggende skog, naturtyper med innslag av gammel hul eik og rik edellauvskog.

Lokaliteten fikk score 4.50 på verneindeks, med spesielt god score på kategoriene innenfor naturgitt mangfold. Området fikk også god score på gamle store trær og dødved.

Pinnsvinrøysopp (VU)

Foto: Terje Blindheim

FORMÅL

Formålet med forskriften er å ta vare på et område som:

- a. representerer bestemte typer natur i form av biologisk gammel skog, lavereliggende skog og edellauvskog.
- b. Inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som den truede naturtypen lågurtedellauvskog og forekomst av sjeldne og trua arter av karplanter og sopp.

ANDRE INTERESSER

Ingen registrerte.

TEKNISKE INNGREP

Det går en traktorvei inn i området fra sør-øst, og et stykke nordover. Nord i området går det en traktorvei inn fra øst, og vestover. Langs denne ligger en liten hytte/brakke som tidligere er brukt i forbindelse med hogst (gnr./bnr. 257/1). Den er ikke tatt ut av vernesonen, derfor ber vi om innspill på om det er aktuelt fra grunneiers side. Alternativt kan det legges inn en ryddesone rundt bygningen.

PLANSTATUS

Verneforslaget ligger innenfor område avsatt til LNFR (landbruks- natur- og friluftsområde) formål. Det ligger fire hensynssoner over området som er tilbudt til vern;

- 1) *H320 Flomfare*. Nordover fra Høgsettjenn og langs elvene østover fra Paddetjenn og en myr vest for Paddetjenn. Også et lite område helt øst i lokaliteten. I vest er det flomfare langs elven ned mot Vebergtjenn.
- 2) *H560. Hensynssone*. Bevaring av naturmiljø i nord-vest, kartlagt en viktig (B-verdi, 2010) rik blandingskkog i lavlandet.
- 3) *H740 Båndleggingsone*. Nedslagsfelt for verna vassdrag over store deler av området
- 4) *H110 Sikringssone*. Nedslagsfelt drikkevann samme område som H740

MERKNADER

Ingen spesielle.

FORVALTNINGSMYNDIGHET

Forvaltningsmyndigheten blir fastsatt gjennom verneforskriften ved vernevedtak.

Forvaltningsmyndigheten er i de fleste verneområder lagt til Statsforvalteren, men dersom kommunen ønsker delegert forvaltningsmyndighet for verneområder i sin kommune kan de få det. Det stilles visse krav til slik delegering:

- Verneområdet ligger i sin helhet innenfor kommunen sine grenser.
- Kommunen har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å forvalte området.
- Dersom kommuner som ikke tidligere har hatt forvaltningsmyndighet for verneområder ønsker å bli forvaltningsmyndighet må de takke ja til alle verneområder i kommunen. Kommunen får ikke forvaltningsmyndighet for Ramsarområder eller områder som forvaltes av nasjonalpark-/verneområdestyrer.
- Ansvar som forvaltningsmyndighet innebærer at kommunen selv må avsette nødvendige ressurser til administrasjon og saksbehandling.

- Kommunen kan søke om økonomiske midler til skjøtsel og andre forvaltningstiltak for å ivareta naturverdiene i verneområdene, innenfor de rammer som hvert år blir fastsatt av Stortinget.

Dersom kommunen ønsker forvaltningsmyndighet for foreslått naturreservat og andre aktuelle verneområder i egen kommune, ber vi derfor om tilbakemelding på dette innen høringsfristen. Får vi ingen tilbakemelding, legges det til grunn at kommunen ikke ønsker å overta forvaltningen av områdene.

SKOGBRUKSOPPLYSNINGER

Tabellen viser skogbruksdata for tilbudsområdet.

Navn	Total-areal	Produktivt areal i daa				Annet areal i daa				Tilvekst	Volum
	daa	H (20-23)	M (14-17)	L (6-11)	Sum	Myr	Snaufjell	Vann	Imp.	m ³ /daa	m ³
Tiurkollen	926	198	542	50	790	8		2	126	363	

Skogdataene er levert av AT Skog.

LITTERATUR

Skoganalyse: <https://skoganalyse.miljodirektoratet.no/>

Naturbase: <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase>

Artskart: <https://artskart.artsdatabanken.no/>

7. Forslag til verneforskrift

Kommentarer til forskriftene

Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt

Definisjon på større arrangement har tidligere vært om lag 30 deltakere. I henhold til den nye malen for forskrifter fra Miljødirektoratet er det ikke gitt noen eksakt definisjon på hva som regnes som større arrangement. Både type arrangement og antall deltakere kan ha betydning.

Som utgangspunkt vil idrettsarrangementer og konserter el.lign. omfattes. Bestemmelsen er ikke ment å regulere ordinær turvirksomhet i grupper, og fellesturer og fellestreninger mv. omfattes dermed ikke av forbudet. Utsetting av turposter og lignende regnes heller ikke som arrangementer, men kan rammes av forbudet mot midlertidige innretninger.

Forskriftsmalen har i § 7 en særskilt dispensasjonsbestemmelse som åpner for å gi tillatelse til aktiviteter nevnt i denne bestemmelsen. Ut fra verneformålet for det enkelte området kan det vurderes konkrete unntak eller tilpasninger til disse bestemmelsene, for eksempel særskilt unntak for turorienteringsposter eller kjentmannsposter el. lign. Er det flere deltakere må det søkes om dispensasjon, og da kan forvaltningsmyndigheten vurdere dette i henhold til § 7.

Merking og vedlikehold av eksisterende stier og veier

Vedlikehold som rydding av kvist og fjerning av greiner og nedfall i stier og veier kan gjøres uten søknad. Vindfall som måtte bli liggende over stier kan kappes og legges til side, normalt vil dette bli gjort av grunneier eller oppsyn. Dersom det viser seg å være stier en ikke har kjent til ved vernet, som ønskes ryddet, kan det etter søknad gis dispensasjon etter § 7 til rydding og vedlikehold.

Motorferdsel

Motorferdsel er forbudt etter § 5 bokstav a. Det er noen generelle unntak i § 6 og det kan gis dispensasjon etter søknad etter bestemmelsene i § 7. Tillatelser kan gis for flere år, vanligvis opp til fem år. I tillegg gjelder lov om motorferdsel i utmark, det vil si at kommunen og grunneier må gi tillatelse til motorferdsel på vanlig måte.

Bruk av sykkel, hest og ridning

Friluftsløven åpner for sykling, ridning og annen bruk av hest på veier og stier i utmark. I høringsforslaget vil vi følge friluftsløvens bestemmelser. Jf. bestemmelsen i § 5 bokstav b.

Brenning av bål.

Det er vanlig at det er åpnet for brenning av bål i store reservater. I mindre reservater er forvaltningen mer restriktiv med bålbrenning. Dersom det er tillatt må man benytte tørrkvist eller ved en har med seg, det er ikke tillatt å felle eller hogge opp døde trær.

Forslag til forskrift om vern av Tiurkollen naturreservat, Skien kommune, Telemark

Fastsatt ved kongelig resolusjon ... med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer bestemte typer natur i form av sørboreal blandingskog, lågurtfuruskog og gammel lavlandsgranskog
- b. har særskilt betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av død ved og sjeldne og trua arter av karplanter og sopp.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Skien kommune: 250/1, 250/3, 250/4, 254/2, 256/3 og 257/1

Naturreservatet dekker et totalareal på 922 daa. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet ... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Skien kommune, hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.
- e. Bålbrenning er forbudt. Forbudet gjelder ikke bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbragt ved eller på tilrettelagte bålplasser, i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sankning av bær og matsopp
- b. jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. vedlikehold av eksisterende traktorveier i henhold til standard på vernetidspunktet

- e. beiting
- f. utsetting av saltsteiner
- g. oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt
- h. forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende traktorveier.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget og med traktor og ATV på traktorvei avmerket på vernekartet
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- e. avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- f. øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd
- g. nødvendig motorferdsel for transport av ved, materialer og utstyr til eksisterende hytte på gnr./bnr. 257/1.
- h. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d og f og § 7 bokstav a, b og d.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 *Forvaltningsplan*

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 *Forvaltningsmyndighet*

Miljødirektoratet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Miljødirektoratet kan delegere myndigheten til kommuner som samtykker til det.

§ 12 *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft straks.